

تحلیل انتقادی سیستم ارزشیابی استاد توسط دانشجویان (مروری نظامند)

احمدکیخا: دانشجوی دکتری اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی، گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
عبدالحسین شکورنیا*: عضو هیأت علمی، گروه ایمنولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

چکیده: هدف از پژوهش حاضر نگاهی نقادانه به سیستم ارزشیابی استاد توسط دانشجویان در دانشگاه‌ها با بررسی انتقادات به آن در پژوهش‌های داخلی است. نظام آموزش عالی ایران در دهه‌های اخیر با چالش‌های جدی مربوط به کیفیت آموزش مواجه شده است که ارزشیابی از استاد نیز در صورتی که به شکل صحیح انجام پذیرد هم باعث بهبود کیفیت آموزش دانشگاه‌ها و هم بازخورد مناسب را برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های راهبردی در اختیار مسئولان قرار می‌دهد. لذا این مطالعه به روش مروری نظامند تدوین شده است که در آن کتب و مقالات مرتبط با موضوع پژوهش در پایگاه‌های اطلاعاتی: SID، Magiran، Google، Scholar، Ensani، sciencedirect با کلیدواژه‌های: ارزشیابی، استاد، دانشجو، کیفیت آموزش Evaluation, professor, student, education quality در بازه زمانی (۱۳۷۰-۱۳۹۶؛ ۱۹۹۳-۲۰۱۸) با تأکید بر منابع فارسی جستجو و گردآوری شدند. نتایج حاصل از مطالعات پژوهش‌ها بیانگر این امر است که سیستم فعلی ارزشیابی اساتید توسط دانشجو اگر چه ایرادات فراوانی دارد اما در حال حاضر در بسیاری از کشورها در حال اجراست لذا باید اصلاحاتی در آن اعمال شود یا ارزشیابی از استاد به وسیله ترکیبی از منابع اطلاعاتی صورت پذیرد و در پایان بر اساس نتایج به دست آمده پیشنهاداتی برای بهبود فرایند ارزشیابی ذکر شده است.

واژگان کلیدی: ارزشیابی، استاد، دانشجو، دانشگاه

*نویسنده‌ی مسؤول: عضو هیأت علمی، گروه ایمنولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

Email: shakurnia@yahoo.com

مقدمه

دانشگاه‌ها از دیر باز در تربیت نیروی انسانی متخصص و شهروندان فهیم نقش محوری برعهده داشته‌اند. آن‌ها برای ایفای این نقش مهم به رهبران آموزشی آگاه، مدرسان با صلاحیت، برنامه درسی قوی و ساختار منسجم نیاز دارند (سراجی و همکاران، ۱۳۹۴). دانشگاه با کیفیت ضمن ساختار سازی و بهره مندی از رهبری و مدیریت افراد آگاه، به طور مستمر در جهت پرورش مدرسان با صلاحیت و طراحی برنامه درسی قوی تلاش می‌کنند. تحقق کیفیت دانشگاه مستلزم اتخاذ تصمیم‌های منطقی و دقیق در فرایند طراحی برنامه‌ها و اجرای آنهاست (بوید و فالچیکو، ۲۰۰۷). بنابراین می‌توان گفت که ارزیابی کیفیت در آموزش عالی به یک موضوع کلیدی در میان جامعه دانشگاهیان و سیاست‌گذاران تبدیل شده است (شین و هارمن، ۲۰۰۹). پژوهش‌ها درباره کیفیت تدریس در دانشگاه از جمله مهم‌ترین مسائلی است که از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسایل آموزشی، تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه‌ریزی‌های راهبردی در اختیار مسؤولان و دست‌اندرکاران آموزشی قرار می‌دهد و از سوی دیگر، مدرسان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود که به اصلاح شیوه‌ها و روش‌های آموزشی و در نتیجه افزایش کیفیت تدریس خود بپردازند (شعبان ورکی و حسینی غلامزاده، ۱۳۸۴). کیفیت تدریس تعاریف متعددی در بین کنشگران و دانشوران علمی دارد. کیفیت تدریس را به عنوان پایبندی به روش‌های کارآمد آموزشی در برنامه درسی تعریف می‌کنند (برادفورد و براتن، ۲۰۱۸؛ گلدهابر، ۲۰۱۵).

ارزشیابی‌های دانشجویی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی رسماً از سال ۱۹۷۲ میلادی به عنوان بخش مهمی از ارزشیابی‌های آموزشی به کار گرفته می‌شود (شکورنیا، ۱۳۹۰). ارزشیابی از عملکرد اساتید یکی از روش‌های بهبود کیفیت برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌ها به شمار می‌رود و این امکان را فراهم می‌آورد تا بر اساس نتایج آن، نقاط قوت و ضعف تعیین و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع کاستی‌ها در ایجاد تحول و اصلاح امور آموزشی برنامه‌ریزی مناسب صورت پذیرد (شکورنیا، ۱۳۹۰). ارزشیابی به یک فرایند

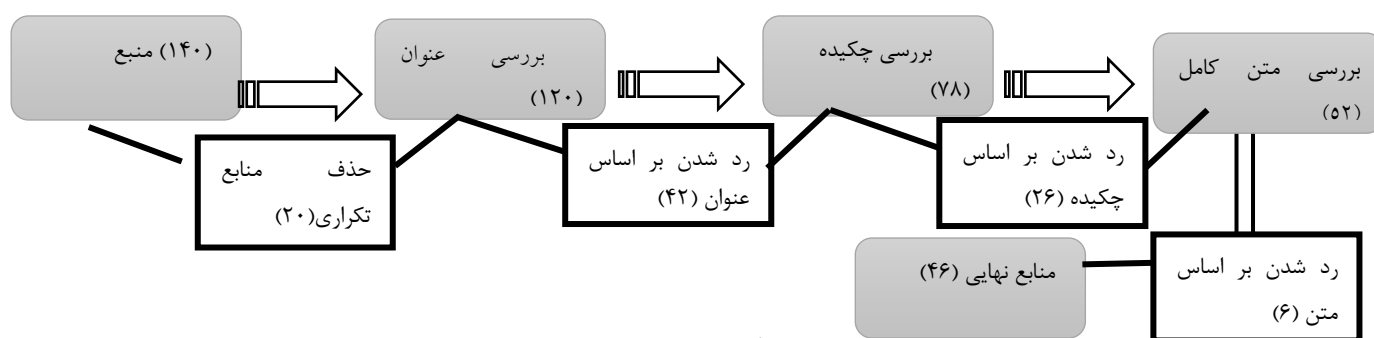
نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می‌شود به منظور تعیین این‌که آیا اهداف مورد نظر تحقق یافته‌اند یا نه و به چه میزانی انجام گرفته‌اند (سیف، ۱۳۹۵). از آنجایی که کیفیت نظام دانشگاهی به کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی بستگی دارد، ارزشیابی و ارتقای کیفیت آموزشی اعضای هیأت علمی از اهمیت بسیاری برخوردار است، بنابراین وجود نظام ارزشیابی عملکرد آموزشی اعضای هیأت علمی در دانشگاه ضروری است چرا که استقرار چنین نظامی مستلزم شناخت اجزای آن و پایش مداوم نتایج به دست آمده از آن برای ارتقای شایستگی‌های اعضای هیأت علمی است (شکورنیا و همکاران، ۱۳۹۴). از دیگر مزایای عمده ارزشیابی آموزشی می‌توان به بهبود روحیه و فعالیت شرکت‌کنندگان در ارزشیابی توأم با افزایش آگاهی‌شان و نیز توجه بهتر امکانات مادی، مالی و آموزشی اشاره کرد (ضیائی و همکاران، ۱۳۸۴). بر اساس گزارشات دفتر امور علمی دانشگاه تربیتی (دانشگاه تربیتی، ۲۰۰۷) در یک نظام جامع، ارزشیابی از عملکرد استادان به شیوه‌ها و روش‌های متعددی صورت می‌پذیرد. مهم‌ترین منابع گردآوری اطلاعات به منظور ارزشیابی کیفیت تدریس استادان در برگیرنده؛ خود ارزشیابی مدرس (سیف، ۱۳۹۵؛ معروفی و همکاران، ۱۳۸۵)، ارزشیابی توسط همکار (سیف، ۱۳۹۵) ارزشیابی فارغ‌التحصیلان (جاکوبس، ۲۰۰۴)، استفاده از مصاحبه، مشاهده کلاس درس و استفاده از یادگیری دانشجویان (سیف، ۱۳۹۵) است. همان‌طور که ذکر گردید یکی از متداول‌ترین روش‌هایی که در بیش‌تر کشورها و از جمله ایران جهت تعیین وضعیت آموزشی یک استاد استفاده می‌شود ارزشیابی استاد توسط دانشجویان است. در این روش معمولاً یک پرسشنامه نظرسنجی حاوی تعدادی سؤال درباره فعالیت‌های آموزشی استاد در اختیار دانشجو گذاشته می‌شود تا به این طریق استاد خود را ارزشیابی کند. در این راستا در طی سال‌های گذشته مطالعات عده‌ای انجام گرفته است که گروهی موافق و گروهی دیگر مخالف این نوع ارزشیابی هستند (شکورنیا، ۱۳۸۳؛ توتونچی و همکاران، ۱۳۸۴؛ بتون و کاشین، ۲۰۱۲؛ ژو، ۲۰۱۲؛ برک، ۲۰۱۳؛ برک، ۲۰۱۴؛ شکورنیا و همکاران، ۱۳۹۳؛ سیمون و همکاران، ۲۰۱۴). موافقان این نوع ارزشیابی معتقدند که دانشجویان دارای نوعی فراشناخت

پژوهش‌های انجام شده داخل کشور گردآوری و مورد تحلیل و دسته بندی قرار دهد.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر به روش مروری نظامند تدوین شده است که در آن کتب و مقالات مرتبط با موضوع پژوهش در پایگاه‌های اطلاعاتی: SID، Magiran، Scencedirect، GoogleScholar، Ensani با کلیدواژه‌های؛ ارزشیابی، استاد، دانشجو، کیفیت آموزش Evaluation, professor, student, education quality در بازه زمانی (۱۳۷۰-۱۳۹۶؛ ۱۹۹۳-۲۰۱۸) با تأکید بر منابع فارسی جستجو و گردآوری شدند. از این رو، در مجموع جستجوهای انجام شده، ۱۴۰ منبع گردآوری شد که پس از بررسی و حذف موارد نامرتب و تکراری در نهایت ۴۶ منبع به تحلیل نهایی راه یافتند. نگاره (۱) فلوجارت روند سرند کردن مقالات را نشان می‌دهد. جهت حصول اطمینان از کیفیت یافته‌ها، پژوهشگر در این مطالعه، مرتب به گام‌های قبلی نظیر مرحله سرند کردن، انتخاب مقالات و تحلیل مقالات باز می‌گشت تا اطمینان حاصل کند نکته‌ای مغفول نمانده است.

هستند که باعث می‌شود ارزشیابی آن‌ها از اساتید صحیح باشد و همچنین این نوع ارزشیابی می‌تواند به بهبود فعالیت‌های تدریس استاد و نیز به دانشجویان در انتخاب واحد درسی و استاد مورد نظرشان کمک کند و نتایج حاصل از آن می‌تواند ضمن تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف، مبنایی برای بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها و برنامه ریزی‌های آموزشی شود و موجبات ارتقای سطح علمی دانشگاه را فراهم سازد در حالی که مخالفان بر این باورند که قضاوت دانشجویان ذهنی بوده و دانشجویان از توانمندی‌های لازم برای ارزشیابی استاد از قبیل مهارت‌های تفکر نقادانه و تسلط علمی برخوردار نیستند و در ارزشیابی‌شان دچار اشتباه می‌شوند (ضیائی و همکاران، ۱۳۸۴؛ درگاهی و محمودزاده؛ کریمی و همکاران، ۱۳۸۸). که با افزایش تعداد پژوهش‌ها درباره ارزیابی دانشجویان از تدریس مدرسان خود نشان دهنده اهمیت این موضوع در نظام آموزش عالی است هر چند ارزشیابی تدریس و موضوعات مرتبط با آن در کشورمان تاریخچه کوتاهی دارد اما انجام تحقیقات متعدد در این زمینه، انتشار مقالات و کتاب‌های مرتبط با ارزشیابی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و ملاک قرار دادن نمره‌های ارزشیابی برای ارتقای مراتب دانشگاهی بالاتر، نشانه توجه روز افزون به ارزشیابی استاد توسط دانشجویان می‌باشد. مطالعه حاضر با این هدف تدوین شده است که انتقادات وارد شده به سیستم ارزشیابی استاد توسط دانشجو را با بررسی در

نگاره ۱. روند بررسی مقالات مورد استفاده

یافته‌ها

جدول ۱. دسته بندی انتقادات گردآوری شده به ارزشیابی استاد توسط دانشجو

منبع	انتقادات
قدیمی و همکاران (۱۳۸۵) بروجردی و همکاران (۱۳۸۴)، سرپر جمی و سلام زاده (۱۳۸۳)، حاج آقاچانی (۱۳۷۶)، قهرمانی و همکاران (۱۳۸۶)	عدم توافق درباره ملاک‌های تدریس اثربخش و درباره ماهیت تدریس
شکورنیا و همکاران (۱۳۹۲)، قهرمانی و همکاران (۱۳۸۶)، رنجبر و همکاران (۱۳۸۳)، نجفی پور و امین (۱۳۸۰)، امینی و هنرداد (۱۳۸۶)، آقامولایی و عابدینی (۱۳۸۶)، کیخایی و همکاران (۱۳۸۱)، طراحانی (۱۳۸۰)، خوشرنگی (۱۳۸۶)	مهارت ناکافی، عدم دقت و غرض ورزی دانشجویان در تکمیل فرم‌ها
معروفی و همکاران (۱۳۸۵)، حاج آقاچانی (۱۳۷۶)، قهرمانی و همکاران (۱۳۸۶) نصر (۱۳۸۰)	تحت تأثیر دانشجویان قرار گرفتن و سوق دادن استاد به سمت معیارهای مورد نظر دانشجویان
قهرمانی و همکاران (۱۳۸۶)، حسینی و کریمی (۱۳۹۰)، مطلق و جهانمردی (۱۳۸۵)، شکورنیا و همکاران (۱۳۸۶)، اعرابی میانرودی و همکاران (۱۳۹۰)، امدادی (۱۳۹۱)، ولیان (۱۳۸۹)، صابری و همکاران (۱۳۸۳) جواهری (۱۳۸۸)، ناکو و همکاران (۱۳۸۷)، جویباری و همکاران (۱۳۸۷)، جویباری و همکاران (۱۳۸۸)	نامناسب بودن ابزار و شیوه‌های تجزیه و تحلیل (روایی و پایایی پرسشنامه و کلی و ذهنی بودن سوالات)
قدیمی و همکاران (۱۳۸۵)، قهرمانی و همکاران (۱۳۸۶)، ادهمی (۱۳۸۳)، شریفی و همکاران (۱۳۸۰)، عباسی و همکاران (۱۳۸۱)، فردمال و همکاران (۱۳۹۳)، درگاهی و محمدزاده (۱۳۹۱)، کرمان سروی و همکاران (۱۳۸۹)، وکیلی و همکاران (۱۳۸۸)، معزی و همکاران (۱۳۸۸)، شکورنیا و همکاران (۱۳۸۴)، کامران دوست (۱۳۸۲)، تمیزفر (۱۳۷۸)، اصغر پور و همکاران (۱۳۸۸)	سایر مقوله‌ها نامرتبط به کیفیت تدریس (نظیر؛ ویژگی‌های شخصیتی، درجه دشواری درس، زمان اجرا و...)

با وجود اختلاف نظر زیادی که درباره کاربست نتایج ارزشیابی دانشجو از استاد وجود دارد این روش نظرخواهی، روش ارزیابی اکثر دانشگاه‌های جهان است و در برخی از پژوهش‌های انجام شده داخل کشور نیز به عنوان یک منبع مناسب برای بازخورد جهت بهبود عملکرد آموزشی گزارش شده است (شیرینی و همکاران، ۱۳۹۴)، در راستای هدف پژوهش، دسته بندی انتقادات به شرح زیر می‌باشد؛

۱) عدم توافق درباره ملاک‌های تدریس اثربخش و درباره ماهیت تدریس

تدریس در آموزش عالی امر ساده‌ای نیست و عوامل متعددی بر کیفیت و اثربخشی آن تأثیر دارد. که شناسایی کاستی‌ها و تلاش برای رفع عوامل مؤثر بر کیفیت و اثربخشی تدریس، مستلزم نگاه فرایندی-تعاملی با رویکرد نظامند است (ترک زاده و محترم، ۱۳۹۲). در یک تدریس با کیفیت، چنانچه اساتید به همراه دانشجویان در مورد مسایل بحث کنند، دانشجویان به ارزیابی از مباحث مطرح شده می‌پردازند و

فرایند تفکر در زمینه ایده‌ها و محتواها را می‌آموزند که این زمینه را برای پرورش مهارت‌های فکری آن‌ها را فراهم می‌سازد. اثربخشی کلی تدریس هر مدرس دانشگاه، در پرتو تقابل میان معیارهای کلی شامل طراحی تدریس، اجرای آموزش، مدیریت کلاس درس، روابط انسانی، ارزشیابی و ویژگی‌های شخصیتی مطلوب، سنجیده و تعیین می‌شود. به عبارت دیگر مدرس اثربخش کسی است که با طرح درس از پیش تعیین شده در کلاس حضور یابد و به ارائه‌ی آموزش مؤثر مطابق با آن طرح درس بپردازد و با این هدف، تسلط بر موضوع درس و تخصص در آن، تنوع در روش‌های تدریس، شرکت دادن دانشجویان در جریان تدریس با تعیین فرصت سخنرانی، داشتن انتظارات بالا و معقول از فراگیران و موارد مشابه را مد نظر قرار می‌دهد (به نقل از کیخا، ۱۳۹۶). در زمینه تعریف تدریس خوب برخی از یافته‌های پژوهشی حاکی از آن است که نگرش دانشجویان به تدریس خوب، به جنس، سن، زمینه مطالعاتی، سابقه و رتبه علمی استاد بستگی دارد. با این

وجود یافته‌های قبلی هیچ ایده قطعی از متغیرهای بالقوه که می‌تواند بر نگرش دانشجویان در تدریس و مدرسان خوب اثر گذار باشد ارائه نمی‌دهد (آلجیا، ۲۰۱۶).

برخی از نتایج پژوهش‌ها (گروه‌های مخالف ارزشیابی استاد توسط دانشجو) بیانگر این مسئله است که دانشجویانی که درک صحیحی از فرایند تدریس ندارند طبیعتاً قضاوت صحیحی هم در این زمینه ندارند (قدیمی و همکاران، ۱۳۸۵). همچنین، در پژوهشی دیگر در اهواز ۵۷/۵ درصد از اساتید تأثیر ارزشیابی دانشجویی را بر فرایند آموزش متوسط می‌دانستند چرا که باور داشتند دانشجویان به دلیل عدم آگاهی لازم از فرایند تدریس قضاوت درستی از ارزشیابی تدریس ندارند (غفوریان و همکاران، ۱۳۸۴). مطالعه‌ای دیگر در دانشگاه علوم پزشکی ایران تأثیر ارزشیابی دانشجو از استاد را در این خصوص کم نشان داد و بیان داشت که ممکن است در عمل ارزشیابی به صورت تهدیدی برای اساتید در آید و این خطر را ایجاد کند که اساتید برای جلب رضایت دانشجویان از شیوه‌های غیر اصولی استفاده کنند و به جای ارتقای کیفیت تدریس خود سعی در اجتناب از جدیت و سخت‌گیری نمایند (سرپرچی و سلام زاده، ۱۳۸۳). در واقع اعتقاد برخی اساتید بر این است که دانشجویان به دلیل عدم آگاهی لازم از فرایند تدریس از صلاحیت لازم برای ارزشیابی برخوردار نیستند، از این رو اعتقادی به نتایج حاصل از این گونه ارزشیابی‌ها ندارند (حاج آقاجانی، ۱۳۷۷؛ قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۶) از نظر مخالفان این نوع ارزشیابی‌ها، در واقع عدم آگاهی دانشجویان از ماهیت تدریس، چگونگی و چیستی آن، نشانگرهای تدریس اثربخش و صرفاً قضاوت بر اساس ذهنیت و راحت‌طلبی‌شان منجر به ارزشیابی بی اعتبار می‌گردد که تصویری واقعی از چگونگی کیفیت تدریس استاد نشان نمی‌دهد.

۲) مهارت ناکافی، عدم دقت و غرض‌ورزی دانشجویان در تکمیل فرم‌ها

انتقاد دیگر به فرم‌های ارزشیابی؛ مهارت ناکافی، عدم دقت و غرض‌ورزی دانشجویان در تکمیل فرم‌هاست، چرا که دانشجویان گاه به صورت غیر عمدی (عدم دقت در تکمیل فرم‌ها) گاه نیز به صورت عمدی از این فرم‌ها به ابزاری برای تسویه حساب شخصی استفاده می‌کنند. نتایج پژوهشی نشان داد اعضای هیأت علمی دانشگاه مازندران عدم آگاهی و صداقت در تکمیل پرسشنامه‌ها و دخالت نظرات شخصی در پر کردن فرم‌ها را مؤثر دانسته‌اند و معتقد بودند که این نوع ارزشیابی موجب خدشه‌دار شدن روابط استاد و دانشجو می‌گردد (رنجبر و همکاران، ۱۳۸۵؛ نجفی پور و امینی، ۱۳۸۰). در پژوهشی دیگر که در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند صورت گرفت نتایج نشان داد که ۴۰ درصد از اعضای هیأت علمی معتقدند دانشجویان بدون احساس مسؤولیت و حوصله کافی فرم‌ها را تکمیل می‌کنند و ۳۰ درصد نیز به عدم صداقت دانشجویان در فرم‌ها تأکید داشتند (ضیائی و همکاران، ۱۳۸۴؛ قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۶).

در پژوهشی که در دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شد ۵۰ درصد اساتید اعتقاد داشتند دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی اغراض شخصی را دخالت می‌دهند (امینی و هنرداد، ۱۳۸۶). نتایج پژوهش دیگری حاکی از این است که علیرغم این‌که اکثریت دانشجویان و اساتید با نتایج ارزشیابی توسط دانشجویان موافق بوده‌اند اما میزان موافقت اساتید به طور معنی‌داری کم‌تر بوده، که این مسئله یعنی کم اعتمادی اساتید به ارزشیابی‌های دانشجویی می‌تواند منجر به کم توجهی اساتید به بازخوردهای ارائه شده به آن‌ها برگردد (آقامولایی و عابدینی، ۱۳۸۵). در مطالعه‌ای دیگر که در دانشگاه علوم پزشکی مازندران صورت گرفت ۶۴ درصد از اساتید بر این باور بودند که دانشجویان در ارزشیابی استاد، اغراض شخصی خود را دخالت می‌دهند و اساتید در مورد روند ارزشیابی استاد به وسیله دانشجو دید منفی دارند (رنجبر و همکاران، ۱۳۸۵) در مطالعه‌ای

به وجود یک نوع رابطه تصنعی بین نمرات دانشجویان و نمرات ارزشیابی استادان دانشگاه می‌باشد که از آن، به عنوان تورم نمره یاد شده است. منظور از تورم نمره، افزایش بی‌دلیل سطح نمرات دانشجویان بدون افزایش میزان یادگیری آن‌ها و در نتیجه تورم سطح نمره به کاهش افت تحصیلی، بدون افزایش کیفیت آموزش منجر می‌شود (معروفی و همکاران، ۱۳۸۵). برخی از محققان بر این باورند در این صورت اساتید مجبور به پذیرش خواسته‌های دانشجویان می‌شوند، چرا که در غیر این صورت دانشجویان از فرم ارزشیابی به عنوان ابزاری بر علیه استاد استفاده می‌کنند که می‌تواند تبعاتی منفی برای استاد در زمینه ارتقاء داشته باشد لذا استاد مجبور به سازش و عمل کردن بر مبنای خواست دانشجویان می‌شود.

۴) نامناسب بودن ابزار و شیوه‌های تجزیه و تحلیل (روایی و پایایی پرسشنامه و کلی و ذهنی بودن سؤالات) روایی و پایایی ابزار؛ مفهوم اصلی روایی در پی پاسخگویی به این پرسش است که آیا نمره‌های به دست آمده از اجرای آزمون برای مقاصدی که آزمون بدان منظور طراحی شده است، مفید و کافی است یا خیر؟ برای بررسی روایی روش‌های مختلفی وجود دارد: روایی صوری، محتوایی، سازه، فرم‌های هم ارز، بازآزمایی و تحلیل عاملی (لطف آبادی، ۱۳۸۲). پایایی پرسشنامه نیز در صورتی که در یک فاصله زمانی کوتاه چندین بار به گروه واحدی از افراد بدهیم، نتایج حاصل نزدیک به هم باشند و روش‌های تعیین پایایی را به صورت تحلیل سؤال، پایایی مصححان، باز آزمایی، فرم‌های هم ارز و همسانی درونی و تحلیل عاملی تقسیم بندی می‌کنند. علاوه بر روش‌های فوق چنانچه ضریب همبستگی (۲) مجذور شود، ضریب تعیین به دست می‌آید که نشانگر درصد با درصد واریانس مشترک دو متغیر است (حسینی و کریمی، ۱۳۹۰).

در زمینه مسئله انتقاد به روایی و پایایی فرم‌های ارزشیابی نظرات متناقضی وجود دارد گروهی از

دیگر در دانشگاه علوم پزشکی زاهدان ۸۹ درصد اعضای هیأت علمی نسبت به بی‌توجهی و عدم دقت دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی و ۸۶ درصد نسبت به عدم صداقت و ۵۸ درصد نسبت به اعمال اغراض شخصی در ارزشیابی استاد توسط دانشجو اظهار نگرانی کردند (کیخایی و همکاران، ۱۳۸۱) در بررسی دیگر در لرستان ۵۳ درصد از دانشجویان پزشکی ارزشیابی اساتید را در بهبود وضعیت آموزشی غیر مؤثر دانسته‌اند و ۴۳/۵ درصد فکر می‌کردند که برنامه‌ریزان آموزشی به نظر آن‌ها اهمیت نمی‌دهند و فقط ۲۴ درصد از دانشجویان به محرمانه بودن اطلاعاتی که داده بودند اطمینان داشتند (طراحانی، ۱۳۸۰). در واقع، نارضایتی استادان از روش نظر خواهی و بی‌علاقگی دانشجویان به تکمیل کردن فرم‌ها ضرورت بازبینی این روش را مطرح می‌کند گرچه نظر دانشجویان برای ارزشیابی استادان ضروری است، ولی کافی نیست و باید از روش‌های تکمیلی دیگر استفاده شود (خوشرنگی، ۱۳۸۶)

۳) تحت تأثیر دانشجویان قرار گرفتن و سوق دادن استاد به سمت معیارهای مورد نظر دانشجویان

یکی دیگر از معضلات ارزشیابی دانشجو از استاد، رواج مشتری گرایی است. مشتری گرایی به علت اطلاعات بی‌ارتباط با صلاحیت تدریس موجب سوگیری می‌گردد. همچنین مشتری گرایی به علت اثراتی که در استخدام و ارتقای اعضای هیأت علمی دارد، ممکن است آن‌ها را به تلاش برای تأثیر گذاری بر ارزشیابی دانشجویان ترغیب نماید که این امر منجر به ظهور پدیده‌ای می‌شود که از آن به عنوان تجارت آموزش یا حتی فریب کاری یاد می‌شود (معروفی و همکاران، ۱۳۸۵) که گروهی از پژوهشگران این امر را موجب دشمنی و بدبینی برخی از استادان با فرایند ارزشیابی تدریس و حتی استفاده نادرست از بازخوردهای ارسالی می‌دانند (حاج آقاجانی، ۱۳۷۷) که منجر به سوق دادن استاد به سمت معیارهای مورد نظر دانشجو در فرایند تدریس می‌شود (قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۶؛ نصر، ۱۳۸۰)، عملاً خروجی آن منجر

اندازه‌گیری آن‌ها تهیه شود. در این راستا در پژوهش‌های دیگری که در دانشگاه علوم پزشکی گرگان انجام شد به این نتیجه رسیدند که این فرم‌ها از اعتبار برخوردار نیستند چراکه سؤالات آن‌ها بسیار کلی و ذهنی است (جویباری و همکاران، ۱۳۸۷؛ جویباری و همکاران، ۱۳۸۸) و در مطالعاتی دیگر اکثریت استادان بر ذهنی بودن سؤالات و نتایج ارزشیابی تأکید داشتند (قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۶؛ ثناگو و همکاران، ۱۳۸۷؛ جویباری و همکاران، ۱۳۸۷) در پژوهشی که در شهر قزوین نیز انجام شد تعدادی از دانشجویان ارزشیابی‌های فعلی را منطبق با واقعیت نمی‌دانستند، همچنین به این نتیجه رسیدند که دانشجویان برخی از فاکتورهای مهم را در ارزشیابی استاد تشخیص می‌دهند ولی آن‌چه را که برای تشخیص معیارهای علمی یک استاد خوب لازم است به درستی تشخیص نمی‌دهند و همین امر ممکن است از اعتبار و پایایی ارزشیابی‌ها دانشجویی بکاهد (حسینی و سرپرچی، ۱۳۸۰). در پژوهشی دیگر نیز نتایج نشان داد برخی از سؤالات فرم‌های فعلی ارزیابی ضعیف هستند و بایستی حذف شوند (رئوفی و همکاران، ۱۳۸۸)

(۵) سایر مقوله‌ها نامرتب به کیفیت تدریس

با واکاوی در ادبیات پژوهش این مقوله‌ها به طور کلی شامل؛ ویژگی‌های شخصیتی و ظاهری استاد، جنسیت استاد، عوامل محیطی، عوامل نظیر شهرت استاد، رابطه استاد با دانشجو، نمره مورد انتظار دانشجو، زمان تشکیل کلاس، زمان اجرای ارزشیابی (در پایان ترم)، علاقه دانشجو به رشته تحصیلی، اختیاری یا اجباری بودن درس، عدم اختیار در انتخاب استاد، تعداد دانشجویان، اندازه کلاس، مقطع تحصیلی دانشجو، سخت‌گیری استاد، درجه سختی و آسانی امتحانات، شخصیت و علائق دانشجویان، معدل دانشجو، نحوه کنترل کلاس استاد، تساهل و میزان سرگرم کننده بودن استاد، چرا که استادانی که تکالیفی درسی راحت‌تری می‌دهند آسان‌تر می‌توانند دانشجویان را به سمت خود جذب کنند به نوعی وارد معامله با دانشجویان می‌شوند که در نتیجه

پژوهشگران نظری مثبت به روایی و پایایی این فرم‌ها دارند (نخعی و سعید، ۱۳۹۰). در حالی که برخی دیگر از پژوهشگران نگاهی منفی به آن داشته‌اند (مطلق و جهانمردی، ۱۳۸۵). برخی از گزارش‌ها به صورت غیر مستقیم یکی از ابعاد روایی را سنجیده‌اند و حاکی از غیرقابل قبول بودن روایی همزمان (شکورنیا و همکاران، ۱۳۸۶) و محتوا (اعرابی میانرودی و همکاران، ۱۳۹۰) می‌باشد. در پژوهشی امدادی و همکاران (۱۳۹۱) با بررسی روایی و پایایی پرسشنامه‌ها نشان دادند که فرم‌های کنونی از روایی محتوایی مطلوبی برخوردارند اما پایایی لازم را ندارد. ولیان و همکاران (۱۳۸۹) به نتیجه مشابهی در خصوص پایایی این فرم‌ها رسیدند. در مطالعه ای دیگر، مطلق و جهانمردی (۱۳۸۵) به این نتیجه رسیدند که ارزشیابی استاد توسط دانشجو از روایی لازم برخوردار نبوده و استناد به یافته‌های حاصل از ارزشیابی دانشجویان پاسخگو نمی‌باشد. در پژوهش دیگر توسط حسینی و کریمی (۱۳۹۰) در دانشگاه گیلان، روایی محتوایی پرسشنامه در برخی از سؤالات پایین و در خصوص پایایی، از دانشکده‌ای به دانشکده دیگر متفاوت گزارش شد. در پژوهش کیفی دیگری بررسی نظرات اساتید دانشگاه علوم پزشکی کرمان نشان داد، اکثر اساتید ضمن تأکید بر استفاده از نظرات دانشجویان در ارزشیابی تکوینی و نه تراکمی؛ اشکالات متعددی به روایی این نوع ارزشیابی دارند. بر اساس پژوهش صابری و همکاران (صابری و همکاران، ۱۳۸۳) اکثر استادان و فراگیران کاربرگ‌های ارزشیابی را فاقد روایی و پایایی لازم برای سنجش نظرات واقعی دانسته‌اند. علاوه بر روایی و پایایی فرم‌های ارزشیابی، انتقاداتی نیز به نوع سؤالات این فرم‌ها شده است، به عنوان مثال در پژوهشی که جواهری‌زاده (جواهری زاده، ۱۳۸۸) انجام داد ۸۸ درصد از اعضای هیأت علمی بر این باورند که ۹ سؤال از فرم‌های ارزشیابی استاد نمی‌تواند به خوبی منعکس کننده فعالیت‌های تدریس باشد زیرا این سؤالات بسیار کلی و ذهنی هستند و باید شاخص‌های دقیق‌تری برای

توسط دانشجو، با عدد و رقم منعکس می‌شود نسبت به برخی از روش‌های دیگر عینی‌تر به نظر می‌رسد؛ (۳) جایگزین مناسبی برای آن پیشنهاد نشده است؛ (۴) مقایسه دانشگاه با سازمان‌های تجاری و صنعتی و حاکم بودن این طرز فکر که دانشجو مشتری است و سازمان باید تمام تلاش خود را به کار گیرد تا مشتری راضی باشد (درگاهی و نخعی، ۱۳۸۹). با این وجود، برخی از پژوهشگران ارزشیابی استاد توسط دانشجو را موجب ارتقای کیفیت آموزشی دانسته‌اند (درگاهی و نخعی، ۱۳۸۹؛ شکورنیا، ۱۳۸۶؛ مری، ۲۰۰۵؛ مارش، ۱۹۹۳). لذا با توجه به تناقضات و نقدهای ارائه شده، برای این که بتوان از طریق نظرسنجی از دانشجویان به نتایج واقعی دست یافت و بر اساس آن کیفیت تدریس اساتید و در نهایت موجبات ارتقای کیفیت آموزشی دانشگاه‌ها را فراهم کرد ضروری است که از ابزار معتبر و صحیحی استفاده گردد. بنابراین، بایستی فرم‌های نظرسنجی از دانشجویان به گونه‌ای طراحی شود که بتواند تمام جنبه‌های ارزشیابی از استاد را پوشش دهد و منجر به احصای نظرات همه جانبه دانشجویان بدون سوگیری شود. در مجموع می‌توان نتایج مطالعه را در پنج بخش همراه با پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه نمود: (۱) عدم توافق درباره ملاک‌های تدریس اثربخش و درباره ماهیت تدریس؛ (الف) برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های مهارت‌ها و فنون تدریس برای اعضای هیأت علمی؛ (ب) برگزاری سمینار و جلسات توجیهی برای آشنایی دانشجویان با اهمیت و ضرورت ارزشیابی و نهادینه کردن فرهنگ ارزشیابی؛ (ج) برگزاری کارگاه‌های برای توانمندی دانشجویان در شناخت نشانگرها و ابعاد تدریس اثربخش؛ (د) دریافت مداوم بازخورد از دانشجویان از فرایند تدریس در کلاس و دریافت نظرات آن‌ها از انتظارآتشان از کلاس درس؛ (۲) مهارت ناکافی، عدم دقت و غرض‌ورزی دانشجویان در تکمیل فرم‌ها؛ (الف) ارائه نتایج ارزشیابی به اساتید و دانشجویان برای جلوگیری از بی‌انگیزگی دانشجویان؛ (ب) اجرای ارزشیابی در زمان

نمره ارزشیابی بالاتری را دریافت می‌کنند (قدیمی و همکاران، ۱۳۸۵؛ قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۶؛ ادهمی، ۱۳۸۳؛ شریفی و همکاران، ۱۳۸۰؛ عباسی و همکاران، ۱۳۸۲؛ فردمال و همکاران، ۱۳۹۳؛ درگاهی و محمدزاده، ۱۳۹۱؛ رفیعی و همکاران، ۱۳۸۸؛ غفوریان و همکاران، ۱۳۸۱؛ افشار و همکاران، ۱۳۸۳؛ درگاهی و همکاران، ۱۳۹۰؛ کرمان سروی و همکاران، ۱۳۸۹؛ وکیلی و همکاران، ۱۳۸۸؛ معزی و همکاران، ۱۳۸۸؛ شکورنیا و همکاران، ۱۳۸۴؛ کامران دوست، ۱۳۸۲؛ تمیزفر، ۱۳۷۸) برای نمونه در پژوهشی اصغر پور و همکاران (۲۰۱۰) به این نتیجه رسیدند که سخت‌گیر بودن استاد بر نمره ارزشیابی استاد اثرگذار و به طور کلی دانشجویان به استادان سخت‌گیر نمره کمتری اختصاص می‌دهند.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس مطالب گفته شده برآیند نهایی این پژوهش را می‌توان چنین تبیین کرد که ارتقای کیفیت در آموزش امری اجتناب‌ناپذیر است چرا که در صورتی که خروجی‌های دانشگاه‌ها نتوانند به عنوان پیچ و مهره‌های جامعه عمل کنند و اثر گذاری لازم را در جامعه نداشته باشند در آن صورت رسالت اصلی دانشگاه‌ها زیر سؤال خواهد رفت. ضرورت ارزشیابی به اندازه‌ای است که ارزشیابی را به عنوان فرایند تولید اطلاعات در جهت حرکت به سمت جامعه مبتنی بر دانایی و با هدف پرورش مردم سالاری اندیشمندانه و مبتنی بر تفکر دانسته‌اند (وثیق و همکاران، ۱۳۹۶). لذا علیرغم وجود انتقادات، در مجموع ارزشیابی دانشجویان به عنوان یک منبع معتبر برای کسب اطلاع درباره برخی از توانمندی‌ها و ویژگی‌های استادان شناخته می‌شود و این ابزار از روایی و پایایی لازم برخوردار است (شکورنیا و همکاران، ۱۳۹۰؛ کوپلند، ۲۰۰۷؛ ایربی و همکاران، ۱۹۸۷؛ رایت و جرجی، ۱۹۹۵). به چهار دلیل نیز از این نوع ارزشیابی به طور گسترده استفاده می‌شود؛ (۱) ارزشیابی استاد توسط دانشجو روشی ساده و از نظر اجرایی آسان است؛ (۲) از آنجایی که ارزشیابی استاد

دانشجو می‌باشد. در پایان بر اساس یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود؛

- به منظور اثر بخشی بیشتر ارزشیابی در کیفیت آموزش دانشگاه‌ها از ترکیبی از چند منبع اطلاعاتی استفاده گردد، تا نتایج عادلانه‌تری حاصل شود.
- از ارزشیابی استاد، فقط برای اصلاح عملکرد استاد استفاده شود نه به عنوان ابزاری برای تنبیه و توبیخ استاد.
- با یک هم‌اندیشی میان متخصصان، سیاست‌گذاران، اعضای هیأت علمی و دانشجویان نخبه‌بازبینی در روش ارزشیابی‌های فعلی انجام شود و نسبت به اصلاح شاخص‌ها و وزن‌دهی به هر یک از این شاخص‌ها اقدام صورت گیرد.
- با تشکیل یک کارگروه از کارشناسان خبره و با طراحی روش جدید ارزشیابی و تهیه و تدوین ابزارهای روا و پایا تصویری واقعی‌تر از ارزشیابی اساتید فراهم به دست آید.

References

- Abbasi M, Iranfar S, Rezaei M, et al 2004, The Relationship Between the Ranks of Comprehensive Exam of Basic Sciences and Teacher Evaluation in Kermanshah University of Medical Sciences (1991-2003). *J Kermanshah Univ Med Sci*, Vol. 8, No. 3, Pp. 4-17 [In Persian]
- Adhami A 2005, Academic assessment by students. *Baztab*. Vol. 2, No.3, P 3 [In Persian]
- Afshar M, Hasanzadehtaheri M, Riasi H, et al 2010, Evaluation of faculty members by students with different educational development. *Journal of Birjand University of Medical Sciences*, Vol. 17, No. 2, Pp118-126 [In Persian]
- Aghamolaei T, Abedini S 2007, Comparison of self-evaluation and faculty members in Hormozgan University of Medical Sciences by students with self-assessment by a professor. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 7, No. 2, Pp. 191-198 [In Persian]

دیگر به جزء پایان ترم و یا اجرای چند مرحله ارزشیابی؛ (ج) استفاده از روش ترکیبی و در نظر گرفتن روش‌های دیگر در کنار نظرخواهی از دانشجویان؛ (۳) تحت تأثیر دانشجویان قرار گرفتن و سوق دادن استاد به سمت معیارهای مورد نظر دانشجویان؛ (الف) در نظر گرفتن توانایی‌ها و تخصص در جذب اعضای هیأت علمی؛ (ب) برگزاری دوره‌های مهارت‌های تدریس بعد از استخدام رسمی (پیش از ورود به کلاس)؛ (ج) تشکیل کارگروه نظارتی در داخل دانشگاه برای نظارت بر منابع، نحوه و کیفیت تدریس اساتید؛ (د) توجه به عملکرد تحصیلی دانشجویان در طول سال تحصیلی و تخصیص نمره درس به فعالیت‌های مختلف؛ (۴) نامناسب بودن ابزار و شیوه‌های تجزیه و تحلیل (روایی و پایایی پرسشنامه و کلی و ذهنی بودن سؤالات)؛ (الف) استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد که قبلاً روایی و پایایی آن توسط سازمان‌ها و مراکز مطالعاتی تعیین شده باشد؛ (ب) تدوین سؤالات دقیق‌تر برای سنجش عملکرد استاد با مشاقت دانشجویان؛ (۵) سایر مقوله‌های نامرتبط به کیفیت تدریس (نظیر؛ ویژگی‌های شخصیتی، درجه دشواری درس، زمان اجرا و...)؛ (الف) عوامل مطرح شده را مطابق با اصول در طراحی پرسشنامه در نظر گرفته شود (برای مثال در نظر گرفتن اختیاری یا اجباری بودن درس در پرسشنامه؛ در نظر گرفتن نوع رشته تحصیلی؛ نظری، فنی و غیره). نقطه قوت این مطالعه، در برگرفتن و تحلیل حجم زیادی از مطالعات داخل کشور در زمینه ارزشیابی استاد توسط دانشجو و ارائه راهکارهای متناظر با آسیب‌های شناسایی شده می‌باشد. چرا که در حوزه نقد ارزشیابی استاد توسط دانشجو فقط یک مطالعه به شکل پراکنده و موردی در داخل کشور به نقدها اشاره شده است در حالی که در این پژوهش به طور منظم پژوهش‌های داخلی گردآوری شد و نقدهای احصاء شده دسته بندی و تحلیل شدند. نقطه ضعف این مطالعه عدم تحلیل مطالعه خارجی در زمینه ارزشیابی استاد توسط

- Medical Education*, Vol. 1, No.13, Pp. 48 [In Persian]
- Dehghani M, Baghiani Moghadam M, Ehrampoush M, et al 2012, Investigating students' attitude towards the importance of factors included in the teaching evaluation forms of School of Public Health of ShahidSadoughi University of Medical Sciences in 2010-2011. *Journal of Medical Education & Development*, Vol. 7, No. 3, Pp. 16-26 [In Persian]
- Dehghani M, Nakhaei N 2011, Student Assessment: Reviewing Reviews. *Developmental steps in medical education*, vol. 2, Pp. 102-109 [In Persian]
- Emdadi S, Amani F, Soltanian A, et al 2013, A study of reliability and validity of the teacher evaluation form and factors affecting student's evaluation of teachers. *Strides Dev Med Educ*, Vol. 10, No.1, Pp. 87-94 [In Persian]
- Faradmali J, Asgari G, Shiri H, et al 2015, Comparison of the assessment of professors by students based on two different protocols asadabad Medical Sciences Faculty, Hamadan University of Medical Sciences. *Educ Strategy Med Sci*, Vol. 8, No. 4, Pp. 209-214 [In Persian]
- Ghadami A, Salehi B, Sajadi S, et al 2007, Students' points of view regarding effective factors in establishing communication between students and faculty members. *Iranian Journal of Medical*, Vol.7, No.1. 149-154. [In Persian]
- Ghafoorian boroojerdnia M, Shakurnia A, Elhampour H 2003, Evaluation results feedback to faculty members of Ahvaz Medical University and its effect on improving the quality of teaching. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 3, No. 2, Pp. 41-46 [In Persian]
- Ghafourian Borojerdnia A, Shakournia A, Elhampour H 2006, The effect of faculty evaluation feedback on faculty performance. *Ahvaz university of Medical Sciences*, Proposal No, 312 [In Persian]
- Gahrmani M, Arefi M, Jamshidi L 2008, The effect of evaluation of the end of term on educational performance of faculty
- Alhija F 2016, Teaching in higher education: Good teaching through students' lens. *Studies in Educational Evaluation*. *Studies in Educational Evaluation*, Vol. 2, No 54, Pp. 4-12
- Amini M, Honardar M 2008, Professor's Evaluation from the Viewpoints of Professors and Students of Jahrom University of Medical Sciences. *Journal of Semnan University of Medical Sciences*, Vol. 9, No. 3, Pp. 171-179 [In Persian]
- Arabi Mianroodi A, Asgari Baravati Z, Khanjani N 2012, Explaining the Benefits and Disadvantages of Different Teachers' Evaluation Methods from the Viewpoints of Professors of Kerman University of Medical Science. *Strides Dev Med Educ*. Vol. 9, Pp. 65-76 [In Persian]
- Asgharpour M, Zahra M, Borhani N 2010, Factors Affecting Student Evaluation from Teacher: Comparing Faculty Views with Students. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 10, No. 2, Pp. 186 [In Persian]
- Benton S, Cashin W 2012, *Student ratings of teaching: A summary of research and literature*. The IDEA Center, KS.
- Berk R 2013, Top five flashpoints in the assessment of teaching effectiveness. *Medical Teacher*, Vol.35, No.1, Pp. 15-26.
- Berk, R 2014, Should Student Outcomes Be Used to Evaluate Teaching? *The Journal of Faculty Development*. Vol. 2, No. 1, Pp. 87
- Boud D 2007, Rethinking assessment in higher education: *Learning for the longer term*. Routledge, London.
- Bradford C, Braaten M 2018, Teacher evaluation and the demoralization of teachers. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 75. Pp. 49-59.
- Copeland H, Hewson M 2000, Developing and testing an instrument to measure the effectiveness of clinical teaching in an academic medical center. *Acad Med*, Vol. 75, No 2, Pp. 161-166
- Dargahi H, Mohammadzadeh N 2013, Faculty Members' Evaluation by Students: Valid or Invalid. *Iranian Journal of*

- Karam Doost N 2004, Study of relationship between student evaluation of educational sciences faculty of psychology and teaching faculty with a mean score of their masters course in school 1998-1999 years to 2000- 2001. *Psychology and Educational Sciences*. [In Persian]
- Karimi H, Besharati M, Harazi M 2010, Student assessment of faculty members' teaching. *Journal of Sadoughi University of Medical Sciences Yazd*. Vol. 4, No. 6, Pp. 78-82
- Kerman Saravi F, Navidian A, Navabi Rigi S 2011, Nursing student and teachers' viewpoints toward priorities in teachers' evaluation. *Iran Journal of Nursing*, Vol. 24, No. 72, Pp. 18-28 [In Persian]
- Keykha A 2016, *Identifying Effective Factors on Quality in Education from the Viewpoint of Faculty Members and Students at Allameh Tabatabaei University*, Master's Thesis, Allameh Tabatabaei University, Tehran. [In Persian]
- Keykhaei A, Nopadidyan A, Tabasi M, et al 2003, The views of faculty members of Zahedan University of Medical Sciences on the evaluation of faculty members. *tabibe shargh*, Vol. 4, No. 3, Pp. 135-140 [In Persian]
- Khoshrangi H 2008, Academic assessment by students in terms of managers. Congress of Medical Education of Iran: Kerman. *Journal of Advances in Medical Education*, Vol.2, No.1, Pp. 12 [In Persian]
- Lotfabadi H 2004, *Assessment and measurement in educational sciences and psychology*. Samt Publication, Tehran [In Persian]
- Marofi Y, Kiyamanesh A, Mermohammadi, et al 2007, Assessing the quality of teaching in higher education: studying some perspectives. *Curriculum studies*, Vol. 2, No. 5, Pp. 81-121 [In Persian]
- Marsh H, Roche L 1993, The use of students' evaluations and an individually structured intervention to enhance university teaching effectiveness. members of Shahid Beheshti University. *IRPHE*, Vol. 14, No. 2, Pp. 1-26 [In Persian]
- Goldhaber D 2015, Exploring the potential of value-added performance measuresto affect the quality of the teacher workforce. *Educational Researcher*, Vol. 44, Pp. 87-95.
- Hajiaghajani S 1999, Viewpoints of Shahid beheshti university faculty members about the effect of their evaluation students on teaching activities. *Research in medical sciences*, No. 1, Pp. 8-10 [In Persian]
- Hoseini M, Sarchami R 2003, University of Medical Sciences - Qazvin students' views about priorities in teacher evaluation. *Journal of Medical Sciences Qazvin*, Vol. 7, No. 22, Pp. 7-33 [In Persian]
- Hosseini F, Karimi F 2012, Validity and Reliability of Professors' Assessment Questionnaire. *Quarterly Journal of Educational Strategies*, Vol. 1, No. 4, Pp. 232-229 [In Persian]
- Irby M, Gillmore G, Ramsey P 1987, Factors affecting ratings of clinical teachers by medical students and residents. *J Med Educ*, Vol. 62, No. 1, P 7
- Jacobs L 2002, *Student ratings of college teaching: What research has to say*. American University.
- Javaheri Z 2010, The effective factors on evaluation of academic staff's performance by student. *Q Ideas Educ Sci*, Vol. 12, No. 1, P 1 [In Persian]
- Joibari L, Sanagoo A, Sabzi Z 2009, Teachers review the views and experiences of Golestan University of Medical Sciences to the teacher evaluation process. 10th Congress on Medical Education. *Shiraz University of Medical Scienc*, No. 4, P 216 [In Persian]
- Jouybari L, Sanagoo A, Chraghali F 2009, Do the students' feedbacks improve academic performance? The faculty members' experiences. 10th Congress on Medical Education. Shiraz: University of Medical Sciences, 216-7 [In Persian]

- evaluate theoretical teaching nquality of faculty members based on viewpoints of stak eholders and charles E. Glassick's scholarship principles. *Hormozgan Medical Journal*, No. 3, Pp. 167-176 [In Persian]
- Saberi F, Akbari H, Bagheri A, etal 2000, Review of the views of faculty members and students on the form of evaluation of basic science professors by students of Kashan Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, Special Issue of the National Congress of Education, Pp. 1 [In Persian]
- Sagano A, Joibari L, Cheraghali F 2009, The story of teacher evaluation is always rather talked. Congress on Medical Education. *Shiraz University of Medical Sciences*. No.4, Pp. 212-213[In Persian]
- Sarchami R, Salmanzadeh H 2005, The opinions of faculty on the efficiency of student rating scheme on teachers' performance in Iran University of Medical Sciences. *J Qazvin Univ Med Sci*, Vol. 34, No. 1, Pp.6771[In Persian]
- Sefi A 2017, *Measuring and evaluating educational*, Duran, Tehran. [In Persian]
- Seraji F, Movahedi R, Sayetkhah M 2015, Assessing the ability of virtual university instructors to teach teaching skills in these courses. *Journal of Technology and Technology Education*, Vol. 4, No. 5, Pp. 33-54 [In Persian]
- Shabani Varaki B, Hosseingholizadeh R 2006, Evaluation of college teaching qualities. *Quarterly journal of Research and Planning in Higher education*, Vol. 12, No. 1, Pp. 1-21[In Persian]
- Shakournia A, Elhampour H, mozafari A, et al 2008, Ten Year Trends in Faculty Members' Evaluation Results in Jondi Shapour University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 7, No.2, Pp.309-16[In Persian]
- Shakournia A, Motlagh M, Malayeri A, et al 2005, Students' views towards teachers' evaluation, Ahvaz Medical Sciences University. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 1, No.2, Pp. 52-53 [In Persian]
- American Educational Research Journal*, Vol. 30, No. 1, Pp.217-251.
- Moezi M, Shirzad H, Zamanzad B, et al 2010, Evaluation process in viewpoints of academic staff by their students in Shahrekord University of Medical Sciences. *Journal of Shahrekord University of Medical Sciences*, Vol. 11, No. 4, Pp. 63-75 [In Persian]
- Motlagh M, Jahanmardi A 2007, Professor's assessment by students: correct or false. Education in Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 1, No. 2, Pp. 39-40 [In Persian]
- Murray H 2005, *Student evaluation of teaching: Has it made a difference? A paper presented at the Annual Meeting of the Society for Teaching and Learning in Higher Education*, Charlottetown, Prince Edward Island, Canada
- Najafi Pour S, Amini M 2002, Review of the professors' opinions of Jahrom Medical Sciences faculty towards the evaluation of professor by the student. *Iranian Education Journal in Medical Sciences*, Vol.7, No. 237 [In Persian]
- Nakhaee N, Saeed A 2011, 360-Degree evaluation method in clinical evaluation of residents: a pilot study on feasibility, validity and reliabilit. *Strides Dev Med Educ*, Vol. 1, No. 7, Pp. 99-103] In Persian]
- Nasr A 2002, Survey quality of teaching assessment by student. *Research University of Isfahan*, Vol. 13, No. 1, Pp. 285-310 [In Persian]
- Rafiei M, Mosayebi G, Nezameddin M 2010, Results of six years professors' evaluation in Arak University of Medical Sciences. *Arak Medical University Journal (AMUJ)*, Vol. 12, No. 4, Pp 52-62 [In Persian]
- Ranjbar M, Vahidshahi K, Mahmoudi M 2007, Viewpoints of the attendings and medical students about the Students' evaluation of the attendings, Mazandaran. *J Mazandaran Univ Med Sci*, Vol. 16, No. 56, Pp.126-135[In Persian]
- Raoufi S, Sheykhiyan A, Ebrahimzadeh F et al 2010, Designing a novel sheet to

- Education Reviewr*, Vol. 1, No. 10, Pp. 1-3.
- Shirbeygi N, Salimi J, Heydari F 2016, Study of the consistency of the results of different strategies of teacher evaluation. *Journal of Educational Measurement & Evaluation Studies*, Vol. 5, No. 12, Pp. 49-70 [In Persian]
- Simona M, Felicia S, Georgiana C 2014, Content analysis regarding the multiple evaluation of the academic activity in CMU. *Global Journal of Guidance and Counselling*, Vol. 4, No. 1, Pp. 25-31.
- Tamizifar B 2000, *Is the faculty evaluation from student perspective related to student's scores? 5th National Congress on Medical Education*. University of Medical Sciences, Tehran [In Persian]
- Tarhani F 2002, Evaluation of faculty members from viewpoint of medical students of Lorestan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 2, No. 1, Pp. 55-56 [In Persian]
- Torkzadeh J, Mohtaram M 2013, An analytical framework for identifying the problems that can be addressed in the quality and effectiveness of teaching in higher education. *Management Studies on Military Training*, Vol. 4, No. 7, Pp. 139-164 [In Persian]
- Totonchi M, Changiz T, Ali poor L, et al 2005, The view of Isfahan academic staffs about faculty evaluation. *Iranian J Med Edu*, Vol. 1, No. 6, Pp. 23-26 [In Persian]
- Trinity University Office of Academic Affairs 2007, *Student Evaluation of Courses & Faculty*. Texas, USA.
- Vakily A, Haji Aghajany S, Rashideepour A, et al 2010. Factors affecting teachers 'evaluation of students' perspective. *Semnan Medical Education Journal*, Vol. 2, No. 38, Pp. 93-103 [In Persian]
- Valian A; Tahmasebi S, Moazzadeh M 2011, Reliability evaluation of evaluation students of Shahid Beheshti Medical Dentistry Faculty Evaluation Faculty. *Journal of Dental Medicine, Shahid Beheshti Medical Sciences University*. No. 2, Pp. 83-88 [In Persian]
- Shakournia A, Taherzade M, Ghadiri A 2013, Concordance of teachers' evaluation by students and alumni of medical sciences. *Iranian Quarterly of Education Strategies*, Vol. 5, No. 4, Pp. 251-55 [In Persian]
- Shakurnia A, 2010, Faculty Attitudes Towards Student Ratings: Do the Student Rating Scores Really Matter? *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 11, No. 2, Pp. 84-93 [In Persian]
- Shakurnia A, Assarezadegan M 2012, Comparison of faculty members' evaluation scores based on attitudes toward student rating. *Iranian Quarterly of Education Strategies*, Vol. 4, No. 4, [In Persian]
- Shakurnia A, Fakoor M, Elhampour H, et al 2010, The Correlation between Students' Evaluation of Faculty and Faculty Self-Assessment in Ahvaz Jundishapour University of Medical Sciences in 2008. *Journal of Medical Education in Iran*, Vol. 3, No. 10, Pp. 229-237 [In Persian]
- Shakurnia A, Fakoor M, Elhampour H, et al 2012, Evaluation of Validity and Reliability of the Questionnaire of Student Evaluation of Teaching. *Sci Med J*, Vol. 10, No. 6, Pp. 583-593 [In Persian]
- Shakurnia A, Malayeri A, Torabpour M, et al 2006, Correlation between student evaluation of teaching and students' grades. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 6, No. 1, Pp 51-58 [In Persian]
- Shakurnia A, Taherzadeh M 2014, Correlation between Teachers' Evaluation Scores by Students, the Department Head and the Faculty Dean. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*, Vol. 7, No.3, Pp. 155-160 [In Persian]
- Sharifi M, Jourabchi Z, AlipourHeydari M 2002, Teachers effectiveness on student assessment of teachers and the course. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*, Vol. 6, No. 22, Pp. 7-81 [In Persian]
- Shin J, Harman G 2009, New challenges for higher education: Global and Asia-Pacific perspectives. *Asia Pacific*

reliability. *Educational Technology Research and Development*, Vol. No. 5, Pp. 821-37.

Ziaee M, Miri M, Hajiabadi G, et al 2006, Academic staff and students' impressions on academic evaluation of students in Birjand University of Medical Sciences and Health Services. *Journal of Birjand University Birjand University of Medical Sciences*, Vol. 13, No. 4, Pp. 9-15 [In Persian]

Vasigh A, Ahmadi A, Sheykhi S 2017, The necessity of professor's assessment with emphasizing on Iran medical universities. *Journal of Educational Studies*, Vol 3, No. 2, pp. 45-55 [In Persian]

Wright D, Gregory L 1995, Portfolios as a component of faculty assessment. *Radiol Sci Educ*, No. 21, Pp. 9-44

Xu Y 2012, Developing a comprehensive teaching evaluation system for foundation courses with enhanced validity and

Critical Analysis of Teacher Assessment System by the Students (Systematic Review)

Ahmad keykha: Ph.D. student of economics and finance management, Department of Management and Educational Planning, University of Tehran, Tehran, Iran.

Abdolhussein Shakurnia*: Faculty Member, Department of Immunology, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Abstract: The purpose of this research was to critically evaluate the teacher's assessment system by university students by examining the criticisms of it in internal research. Iran's higher education system has faced serious challenges to the quality of education in recent decades. The assessment of the professor, if properly done, improves the quality of university education and appropriate feedback for analyzing educational issues, provides decision making and strategic planning to the authorities. Therefore, this study was compiled by a systematic overview in the books and articles related to the subject of research in databases: Magiran, SID, Google Scholar, Ensani, sciencedirect with keywords; evaluation; professor; student; quality of teaching assessment; professor, student, education quality during the time period (1370-1396; 1993-2018) with an emphasis on Persian sources. Therefore, the outcomes of research indicated that the current system of evaluation of professors by students, although it has many problems, was currently being implemented in many countries, therefore, modifications should be made or the assessment of the professor by a combination of information sources. Finally, based on the results, policy suggestions for improving the evaluation process are mentioned.

Keywords: evaluation, Teacher, student, university.

*Corresponding author: Faculty Member, Department of Immunology, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Email: shakurnia@yahoo.com